

Ilija Muromec

Pridobljeno iz Wikivira, dne 08/20/18

Izdano: ([COBISS](#))

Viri: http://www.dlib.si/documents/clanki/vrtec/pdf/1884_3_2.pdf

To delo je v **javni lasti**, ker so avtorske pravice potekle.

Dovoljenje: Po [Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah](#) (59. člen) trajajo avtorske pravice še 70 let po avtorjevi smrti.

 Za anonimna in psevdonimna dela (kadar ni mogoče nedvoumno ugotoviti avtorja) trajajo 70 let po zakoniti objavi dela (61. člen).

Stopnja obdelave: To besedilo je pregledalo več urejevalcev in je brez tipkarskih in slogovnih napak.

Izvozi v formatu: [epub](#) [mobi](#) [pdf](#) [rtf](#) [txt](#)

Pri slavnem mestu Muromu, v selu Karačarovem, živel je kmet Ivan Timofejevič. Imel je ljubega sina Ilijo Muromca. Ali sin ni mogel hoditi. Sedel je polnih trideset let, ker ga nogi niste mogli nositi. A po božjem povelji prideta dva romarja, stopita pod okno in prosita milostinje. Ali Ilija njima govori: »Brata! Pridita k meni v hišo; vsega imamo dosti.« Romarja mu odgovorita: »Vstani sam!« »Že trideset let sedim, a vstati ne morem: niti rok niti nog ne morem rabiti,« odgovori Ilija. Rečeta mu pa romarja drugič: »Vstani sam!« Ilija skuša svojo moč in pravi: »Vstal bi, moč je, da bi ne bilo nog!«

Tretjič ga opomnita romarja: »Vstani sam!« Ilija poskuša svojo moč vnovič; gane nogo, noga se giblje, gane drugo — druga se giblje! Vstane, stopi na nogi.

Na to velita romarja: »Pojdi po pijače, napoji naju!« Ilija uboga, vzame velik vrč, gre v klet globoko, natoči dobrega ola (piva) in ga prinese romarjema.

Ali ta mu rečeta: »Izpij Sam!« Ilija zgrabi vrč in ga izprazni. Prinese drugič piva, zopet ga mora izpiti sam. Nato ga vprašata: »Čutiš li, Ilija svojo moč?« — »Čutim jo!« — Vprašata ga: »Kolika je tvoja moč?« — »Ako bil imel kol, dolg od zemlje do neba, prevalil bi zemljo!« — Vender mora še jedenkrat po pijače in mora izpiti zopet sam, tako da je čutil še sedemkrat več moči nego li prej. Romarja izgineta.

Vesel si skuje Ilija bojno opravo in kopje jekleno, osedla konja dobrega, junaškega. Stopi pred očeta in pred mater ter ju prosi blagoslova: »Očka in mati moja ljuba, pustita me v slavno mesto Kijev, da molim Boga in se poklonim knezu Kijevskemu!«

Oče in mati ga blagoslovita in mu rečeta: »Jezdi premim potom na Kijev grad, ter na potu ne žali nikogar, in ne prelivaj krvi krščanske brez potrebe.«

Junak se še pomóli pred Bogom, poslovi se od roditeljev ter se napravi na pot.

Prijezdi v temen gozd ter naleti na tabor razbojnikov. Razbojniki ga ugledajo že od daleč. Njegov konj jim je bil všeč. Tiho se začno razgovarjati, da bi mu vzeli konja, ker takega še niso videli nikjer. »A zdaj jezdi na tako dobrem konji neznan človek.« Zažene se jih na njega po deset in po dvajset. Ali Ilija ustavi konja, potegne iz tula kaljeno strelo in jo položi na lok. Spomnivši se besed roditeljev, naj ne preлива krvi krščanske brez potrebe, vstreli v hrast, da se razbije.

Razbojniki se ustrašijo; zberó se okolo junaka, padejo na kolena pred njega in začno govoriti: »Gospodar naš, očka naš, dobri mladenič! Pregrešili smo se nad teboj, vzemi si kazen za naš greh, kolikor se je spodobuje. Pisane obleke in čredo konj, kolikor hočeš.« Ilija se nasmeje in reče: »Nimam jih kam deti, — ali, če hočete živi ostati, ne ustavljajte se!«

S temi besedami jezdi dalje proti slavnemu gradu Kijevu.

Pride pred grad Črnigov. Pred gradom stoji vojska basarnianska; toliko je bilo vojakov kakor smeti. Oblegala je Črnigov, porušiti je hotela grad, porušiti cerkve, vjeti kneza samega. V tej sili se požalosti Ilija, uda se v voljo Stvarnika, svojega Boga, in sklene pustiti glavo za krščansko vero. Z jeklenim kopjem začne pobijati silo basurmansko, pobije pogansko vojsko, vjame careviča basurmanskega ter ga žene v grad.

Veseli ga sprejmó Črnigovčani, knez sam mu pride naproti, pozdravlja mladeniča, zahvaljuje se mu in vsi ljudje hvalijo Boga, da jim je poslal rešenika in jih ni pustil poginiti od sile basurmanske. Peljejo ga v palačo, napravijo veliko gostijo, ter ga potlej puste dalje potovati.

Ilija je hotel jezdit po ravnem potu v Kijev. Ali na potu je sedel razbojnik Solovej že celih trideset let, niti konjika niti pešca ni puščal mimo; ubijal pa ni ljudi z orožjem nego žvižganjem. Znal je tako strašno zažvižgati, da je usmrtil vsakega na deset vrst okolo.

Jahajoč po ravnem polji prijezdi Ilija v les Brjanski; ondu zagleda sled junakov in jezdi po njem k reki Smorodinki.

Solovej razbojnik je slutil svoj konec, zatorej ne pusti Ilije bliže nego na dvajset vrst in zažvižga na vso moč. Ali junakovo srce se ne ustraši. Kadar jezdi Ilija na deset vrst, zažvižga Solovej drugič tako močno, da se je izpodtaknil konj. Ali junaka to ni ustrašilo, konja nažene naprej in prijezdi kmalu pod Solovejevo gnezdo, zvito na dvanajstih hrastih.

Solovej je sedel na gnezdu, zagledal svetoruskega junaka, zažvižgal na vso moč ter hotel

ubiti Muromca. Ali to mu ni pomagalo nič. Ilija vzame tugi lok, dene kaljeno strelo na tetivo, vstrelji v gnezdo razbojnikovo in zadene Soloveja ravno v oko, da mu ga izbijе. Kakor ovsen snop se zvali razbojnik iz gnezda. Hitro skoči Ilija k njemu, zagradi nasprotnika, priveže ga k stremenu in jezdi dalje.

Ob potu pride do palače Solovejeve. Okna so bila odprta, razbojnikove tri hčere so gledale na pot. Manjša hči ugleda junaka in reče sestrama: »Glejte, naš oče se vrača domov, kmeta žene s seboj privezanega k stremenu.« Ali starejša hči zaplaka: »Tu ne gre naš oča; neznan junak vodi našega očeta!«

Vse tri hčere pokličejo svoje može: »Možje naši mili, jezdite kmetu naproti, oprostite našega očeta, ter ne puščajte našega rodu v takej sramoti!« Možje, silni junaki, skočijo na konje, jašejo proti Iliji. Imeli so dobre konje, ostra kopja in so mislili Muromca s kopjem vreči raz konja. Ko jih zagleda Solovej, reče jim: »Zeti moji mili, ne dražite silnega junaka, usmrtil bi vas vse tri. Poprosite ga pokorno, naj ide na moj dom izpit čašo zelenega vina.«

Zeti povabijo Muromca na svoj dom. Ilija gre ž njimi, ker ni poznal njihove hudobije. Kadar stopi skozi vrata, vzdigne starejša razbojnikova hči železen zapah izza vrat, da bi ga ubila. Ali Ilija zapazi to, ter jo prebode s kopjem.

Potem jezdi dalje in pride v Kijev. Naravnost gre v kneževo palačo, moli Boga in pokloni se knezu. Knez Kijevski ga izprašuje: »Reci, mladeneč dobri, kako te zovejo, kje si doma?« Ilija mu odgovorja: »Gospodar, imenujejo me, Uijuško (malega Ilijo), po očetu pa Ivanovega, doma sem iz vasi Karačarove blizu mesta Murmoma.«

»Po katerem potu si prijezdil v Kijev?«

»Preko Črnigovega; ondu sem pobil vojsko basurmansko; oprostil sem grad. Od ondod sem jahal naravnost po cesti in vjel silnega, razbojnika Soloveja, prignal sem ga s seboj privezanega k stremenu.«

Ali knez mu ne veruje, razjezi se in pravi: »Kaj lažeš!« — Junaka Aleša Popovič in Dobrinja Nikilič gresta pa gledat, najdeta Soloveja in potrđita knezu to, kar je govoril Ilija. Zato pogosti knez junaka.

Knez in kneginja bi bila rada slišala, kako zna zažvižgati Solovej. Ilija ju ogrne čez glavo s sobolovim kožuhom, da bi jima ne škodoval žvižg, pripelje razbojnika v dvorano in mu ukaže, da naj zažvižga samo na pol moči. Ali Solovej zažvižga na vso moč tako, da popadajo vsi junaki na tla, še knez in kneginja bi bila skoraj oglušela, sam Ilija ostane na nogah. Zato se razjezi Muromec in ubije Soloveja.

Kmalu se izprijazni Ilija z mogočnimi junaki na dvoru Kijevskem; vsi so ga ljubili, ker ni bil prevzeten. Z mogočno roko je čuval Muromec državo sovražnikov in ljudstvo mu je

dalo ime »stari kozak.« Z Dobrinjo Nikitičem se pobratita in se odpravita po svetu iskat slave v boji. Tri mesece jezditata po ravnem polju, a ne najdeta sovražnika. Nihče si ni upal ustavljati se takima junakoma.

Nekoč srečata prosjaka. Ilija nažene konja proti njemu in hoče pokazati svojo moč nad njim. Ali prosjak mu reče: »O Ilija Muromec, spominaš li se, v šoli sva se učila vkupe, a zdaj naganjaš konja name, kakor na kacega neprijatelja. Tega pa ne veš, da se je zgodila v slavnem Kijevu velika nesreča. Prijezdil je nevernik Idoliša, silni junak nečisti. Glavo ima kakor kotel, preko pleč meri seženj, od jedne obrvi do druge da celo ped. Celega bika sne na jedenkrat, in izpije poln kotel ola (piva). Knez je zelo žalosten, ker si ga zapustil v takej sili.« Jedva (komaj) sliši Ilija to žalostno novico, obleče prosjakovo oblačilo in gre naravnost v Kijev. Kadar pride na knežev dvor, prosi z junaškim glasom: »O kje si, knez Kijevski, pošlji prosjaku mislostinje!«

Knez ga sliši, pride pred vrata in reče: »Stopi v palačo, nasitim in napojim te, in dam ti zlat na pot!«

Prosjak stopi v dvorano, postoji pri peči in gleda, kaj se godi. Za mizo sedi ravno strašni velikan Idoliša. Lačen je, jesti zahteva, prineso mu celega pečenega bika in on ga sne s kostmi vred. Nato zahteva pijače. Prineso mu kotel ola; dvajset mož ga je jedva privleklo v sobo. Idoliša pa zgrabi kotel, vzdigne ga do ust in izprazni do zadnje kapljice. Vsi junaki in knez sam so trepetali, ko so videli to silno velikanovo moč. Prosjak pa reče: »Moj oča je imel požrešno kobilo, nekdam se je nažrla tako, da je crknila!«

Te besede razjezé Idolišo, skoči izza mize, stopi pred prosjaka in zarohni: »Kdo si, prosjak, da se norčuješ iz mene? Saj te ni kaj vzeti v roke! Nisi kakeršen je bil Ilija Muromec; ali še ž njim bi se skusil.« — »No, le poglej, kakšen je Ilija!« zavpije Muromec, vrže klobuk z glave in udari velikana za uho. Udarec še ni bil posebno močan, vendar se zvali Idoliša mrtev na tla.

Zdajci zagrabi Ilija velikanovo truplo in ga butne skozi okno na ulico, da poruši tudi kos stene. Velicega veselja vzkliknejo junaki in knez, ko vidi jo Muromca pred seboj. Veliko gostijo napravijo ter se zahvaljujejo junaku, da jih je otel sitnega prevzetnika.

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](http://wikisource.org)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- Monika.b
- Atomazin
- Rocket000
- Boris23
- PatríciaR
- SanjaB
- AzaToth
- Bromskloss
- KABALINI
- Ftiercel
- Sarang
- Hladnikm
- Mhladnik
- Tene~commonswiki
- Bender235

-
1. [↑ http://wikisource.org](http://wikisource.org)
  2. [↑ http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
  3. [↑ http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
  4. [↑ http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)